

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

6. De cooperationibus ad homicidium vel mutilationem, qualiter
contrahant hanc irregulationem.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

De cooperantibus ad homicidium, vel mutilationem, qualiter contrahant hanc irregularitatem?

- 1 Si determinato occidere, & mutilare insulas tantum mutilationem, non est irregularis.
- 2 Cum plures associatim concurrunt, ad occisionem, percussorem lethali irregularis est. Si nullus cognoscitur vulnus lethale infixisse, qui dubius fuerit se reputare debet irregularem.
- 3 Si certo constat quis vulnus lethale infixit, ceteros associantes excusat. ab irregularitate.
- 4 Verius est excusari non debere.
- 5 Satis si fundamento opposito.
- 6 Quod si Parochus vulnus lethale infixit, ex quo tamen vulneratus mortuus non est, sed ex vulneribus acceptis a parochianis, an censetur irregularis.

DE mandante, & consulente superius diximus loquentes de irregularitate ex homicidio voluntario. Solim aduerto consulentem, & mandantem excusari posse a peccato, & consequenter ab irregularitate; si determinato patre occisionem consulat, & precipiat mutilationem esse contentum, quia eo casu non mandat mutilationem absoluit, sed mandat, & consulit ne vitra mutilationem progredatur, quod illicitum non est positio quod alia via ab occisione dimoveri non potest.

Difficultas est, An pluribus associatim concurrentibus ad occisionem Petri non consilio, sed ex repentina occasione omnes irregulares fiat, etiam illi, qui nullum intulerunt vulnus? In qua difficultate dicendum est percussorem lethali irregularitatem esse irregularitatem orta ex homicidio voluntario, vel casuali iuxta intentionem quam habuit. Si vero nullus cognoscitur qui vulnus lethale infixit, qui dubius fuerit reputare se debet irregularem. *Cap. ad audientiam de Homicidio.* Quapropter Iudex ignorans quis illorum vulnus lethale infixit, omnes reputat homicidas, quia omnes in rixando deliquerunt, esto non pena ordinaria, sed arbitraria eos condemnare debeat. Vt multis allegatis docet Couarru. *Clement. si furiosus 2. p. §. 2. num. 1.* Secus esset si post diligentem inquisitionem non cognosceret qui in rixa fuerunt inveniunt, quia tunc omnes absolueri debent, ne se periculo exponant puniendi omnino innocentes, ut notavit Villadiego *cap. 6. num. 4. vers. sed primo.* Henric. *lib. 14. cap. 14. num. 1. in fine.* Maiol. *lib. 1. cap. 48. §. 1. num. 9.* Suar. *disp. 4. §. 1. dub. 3. conclus. 1.* Qui omnes fingunt casum, quando ex aliqua domo in qua habitant quatuor homines proiectus est lapis, ex cuius ictu aliquis mortuus est, & nullo modo constat, quis illum proiecerit, omnes absoluantur ab irregularitate, & poena quia equius est vnum nocentem tolerare, quam tres innocentes damnare.

Quod si certo constiterit quis vulnus lethale infixit, omnes alios vulnus lethale non inferentes affirmat Couarru. aliis relatis in *Clement. si furiosus 2. p. §. 2. num. 1. vers. secundus casus* non fore irregulares. Dicitur quia insignis vulnus lethale tenetor de homicidio, & non alius, reliqui enim tenentur de percussione ex *Textu in leg. cum Mela. §. sed & si servum ff. Ad legem Aquilianam. & in leg. si rixatus ff. de fideiussuris.* Ergo cum liberi sint ab homicidio, liberi erunt ab irregularitate. Secundo probari potest ex *cap. significasti el. 2. de Homicidio*, vbi Parochus excusatur ab homicidio, & irregularitate si non infixit vulnus lethale latroni, qui aliis vulneribus acceptis subito interit.

Verum est haec sententia probabilis sit, probabiliorem existimo hos cooperatores esse nullum lethale vulnus infixit, irregularitatem fore, quia negari non potest sua praesentia auxilium, & fauorem occisori tribuisse, & occisum impedisse, ne se defenderet, ac proinde omnes iudicandi sunt secundum canones rei homicidii, & irregularitati subiecti ex *Textu in cap. si quatuor homines 2. q. 8.* Et tradit Glossa *ibi Navar. cap. 27. num. 2. §. Decimo. & conf. 31. de homicidio in fine.* Maiol. *lib. 5. de irregular. cap. 48. §. 4. numero 7.* Henric. *lib. 14. cap. 14. num. 2. §. 3.* Suar. *disp. 4. §. 1. §. 3. num. 9.* Auila 7. p. *disputat. 6. §. 3. dub. 3. conclus. 4.* Coninch. *disput. 18. dub. 8. numero 70.*

Neque obstant contraria. Fatemur equidem iure civili non puniri hos cooperatores ut homicidas; bene tamen secundum statuta canonum quoad poenam irregularitatis, ut in *suprad. cap. si quatuor homines* habetur. Minus obstat *Textus in cap. significasti*, nam ille Parochus separatim, & diuisim vulnus infixit, & non lethale, neque cooperatus fuit villo modo ad occisionem, sed alij parochiani superuenientes abque eius voluntate subito latronem interfecerunt, ideoque Parochus mors non tribuitur. Secus dicendum, cum omnes per modum vnius concurrunt.

Couarr. dicta Clement. si furiosus 2. part. §. 4. num. 10. Suar. dicta §. 6. num. 14.

Quinto deciditur, an censendus sis irregularis ex eo quod Petrus non lethaliter vulneraueris, si ipse Petrus moriatur ex sua intemperantia, vel ex negligentia medici, vel aliunde? Affirmant S. Anton. 3. part. tit. 28. capite 2. in principio Nauar. cap. 27. numero 2. 2. 2. Henric. lib. 14. capite 14. numero 4. Gutier. lib. 2. canon. qq. capite 6. numero 9. Molina tractatu 3. disputat. 32. a numero 2. Auila 7. parte disputat. 6. §. 1. dubio 3. concl. 2. Layman libro 3. sectione 5. tractatu 3. capite 3. numero 10. circa finem. Ducuntur, quia medio illo vulnere iniuste illato occasionem praebuit Petro, ut moreretur, neque enim ei mors eueniret, nisi vulnus accepisset, ergo vulnus fuit causa saltem partialis suae mortis.

Ceterum est dicta sententia sit satis probabilis, probabiliorem iudico quae te in hoc casu ab irregularitate excusat. Vt docuit Syluest. verbo homicidium 2. quae 2. Caetan. 2. 2. quae 64. art. 8. & ibi Acagon. Sotus libro 5. de iustu. quae 1. art. 9. Lessus lib. 2. de iustu. capite 9. numero 102. Suarez disputat. 4. §. 6. numero 19. Egidius Coninch. disputat. 18. num. 70. & 86. Gaspar Hurado de irregular. difficult. 8. num. 31. Et colligitur ex *cap. exhibitum de Homicidio*, vbi ab irregularitate excusatur puer insequens alium ex cuius infectione insecutus cecidit, & capite vulneratus propter imperitiam medicorum, & propter patris incuriam illum laboribus, & sudoribus exponens mortuus est. Neque est certum excusari ibi puerum ratione aetatis; supponitur enim doli capax, & lapidem proiectisse non intentione vulnerandi, sed timorem incuriendi, verius namque est excusari, quia mortis causa proxima non fuerit, est occasione praebuit. Sed apertius probatur ex *capite studeat, §. 0. dist. vbi* Presbytero percussente Diaconum equitatem, qui diaconus ex equo cecidit, & ceruicis fractione interit mandatur examinari, an Diaconus fuerit percussus ad mortem, & ex illa percussione mortuus sit, nam eo casu deciditur irregularem fore. At si reperitur diaconum non fuisse percussum ad mortem, iniungitur Presbytero poenitentia ad tempus. Ecce qua ratione ex vulnere non lethali occasione tamen morti praebente irregularitas non contrahitur. Ratio vero est; ad incurandam irregularitatem non sufficit vtrunque occasione mortis praebere, sed oportet occasionem proximam esse, ex qua mors sequatur. At cum vulneratus non ex vulnere, sed ex intemperantia, aliove medicamento nocuo interit vulneratus non est adhibenda mors. Secus esset, si ex eo vulnere febris excitaretur, quae vulneratum peremisset, vel si simul cum illo vulnere aliud vulnus superueniret, ex cuius coniunctione primum vulnus ad mortem concurreret saltem vt breviore tempore succederet, vel si deficienter medicis, aut chirurgis ex illo vulnere alicui non lethali lethale factum est; quia in his omnibus casibus conuincitur vulnus primum causam esse mortis proximam. Discernere autem an vulnus lethale sit, vel non, & ad mortem conueniat ad medicos pertinet. Vt docuit Felin. *capite presbyterum de Homicidio*, Auila 7. parte disputat. 6. §. 1. dub. 5. conclus. 3. cum Glossa in lege 1. verbo de pulsia. *Cod. de emendat. seruus*, vbi ait non esse censendum vulnus lethale, si vulneratus finito triduo post vulnus acceptum pedibus ambulauit. Et in *capite pratoris de clerico percussore* dicitur vulneratum non praesumi ex vulnere decessisse, si post octo menses a vulnere suscepto decesserit. Secus si breui tempore mortuus fuerit: & facit *cap. si quae femina §. 0. dist.* In casu tamen dubio censendus est vulneratus irregularis. *Cap. ad audientiam. & capite significasti de Homicidio.*

6 Sexto inferitur quid dicendum sit de subministrantibus cibos, & pocula infirmo. Hi namque si aliquam medicinam infirmo exhibeant maxime contra praescriptum medici, ex qua notabiliter mors acceleretur, sine dubio irregulares erunt, nisi ignorantia excusetur, quia aetione peccaminosa ad mortem infirmi iuuant. Sicuti tradit Villadiego de irregular. cap. 6. *vers. item de seruientibus numero 39.* Couarru. 2. part. *Clement. si furiosus §. 4. num. 3.* Nauar. *capite 27. numero 128.* Henric. *lib. 14. capite 14. numero 5.* Auila 7. parte *disputat. 6. §. 1. dub. 8.* Nullus tamen est scrupulus habendus ex eo quod mutaueris, vel reuolueris infirmum animo subministrandi cibum, vel vt commodius quiescat, esto inde aliquantulum mors accelerata sit; quia nec notabiliter acceleratur, neque infirmus tenetur ob eam leuem accelerationem excusandam tantam incommoditatem sustinere, vt notarunt Henric. & Auila *supra. Sayrus lib. 7. capite 6. num. 13.*

Sed quid si Parochus vulnus lethale infixisset, non tamen inde vulneratus mortuus esset, sed ex vulneribus acceptis à parochianis? Late hanc difficultatem versat Couarruu. dicta Clement. si furiosus 2. part. §. 2. num. 4. & affirmat communem opinionem damnare parochum irregularitatem; quia in dicto cap. significasti solum excusat Parochus ab irregularitate, quia cerè constat non infixisse vulnus lethale. Sed vt optimè tradit Couarruu. *suprà* hic casus non deciditur in dicto cap. significasti; nam ex illo solum colligitur Parochum irregularem esse, cum constat vulnus ab ipso illatum fuisse lethale, vel de hoc stat dubium, & ex alia parte discerni nequit quo ex vulnere percussus interierit, an ex vulnere inflicto à Parocho, an ex vulneribus quæ parochianis intulerunt. Nihil tamen in *supradicto* cap. significasti definitur de Parocho, qui est lethaliter percussus constat percussum non ex illius vulnere, sed ex aliis acceptis interierit. Quocirca dicendum exillimo cum Henric. lib. 1. cap. 14. num. 3. Auila 7. part. disputat. 6. sect. 3. dub. 4. Molina tract. 3. disputat. 33. memb. 6. num. 4. Layman. lib. 3. summ. sect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 10. in fine percipientem lethaliter quando diuisum, & per se concurret, si vulneratus non ex ipso vulnere, sed ex aliorum vulneribus obierit, neque irregularem esse, nec teneri de homicidio, sed solum de vulnere. Ex Modicorum autem iudicio, & ex circumstantiis constare debet primum vulnus non causasse mortem etiam quoad accelerationem. Sicuti contingeret, si ex secundo istu caput esset contractum, vel pedus transversum, aut cor transuerberatum, ex cuius vulnere statim percussus obierit. Ratio nostræ doctrinæ est, quia ad irregularitatem homicidij iniuncta contrahendam, opus est illius esse causam proximam, & efficacem, qualis non est in presenti, vt supponimus. Et confirmo, si lethaliter percussus occidatur à fulgure, percuciens irregularis non est censendus; quia non causauit de facto homicidium, siquidem æquè percussus vi fulguris interit ac si nullum vulnus accepisset, sic in nostro casu dicendum est: factæque textus in *leg. in vulneratus ff. Ad legem Aquilianam.*

§. VII.

Quaratione non impediens homicidium incurrit irregularitatem?

1. Si ex charitate solum teneris communis est sententia te irregularem non esse.
2. Si ex iustitia irregularem fore.
3. Satisfit aliquibus obiectiõibus.
4. Si terixante cum Ioanne superuenient tui consanguinei, vel amici, & Ioannem occidant irregularis es, si pro viribus non impedisti.
5. Si volenti ex charitate defendere innocentem persuadens ne defendat, non obinde irregularis es.
6. Ex intentione qua moueris ad non impediendum homicidium, dicenda est irregularitas ex homicidio voluntario, vel casuali.
7. In hac irregularitate ex homicidio casuali, vel mutilatione si occulta sit Episcopus dispensare potest.

Dvplex potest esse obligatio impediendi homicidium ex iustitia, vel ex charitate. Si ex charitate solum teneris, communis est sententia, te irregularem non esse. Vt deciditur cap. si quatuor homines 23. q. 8. ibi: *Qui vero neque eum impugnabant, neque vulnerabant, neque auxilio cooperatores fuerunt, sed tantum adfuerunt extra noxam sint, hoc est extra poenam irregularitatis, de qua ibi erat sermo.* Etenim sic omittens impedire non peccas peccato homicidij, siquidem non peccas contra iustitiam, nec vt homicida teneris, vt probat Bart. in leg. 1. §. sed in eo ff. ad senatus consultum Sillanianum. & tradit Nauarr. cap. 27. num. 231. Molina tract. 3. disp. 76. num. 8. & disp. 3. memb. 5. Suarez disp. 45. sect. 4. num. 3. Filliuc. tract. 20. cap. 4. numero 127. Bonac. de irregular. disput. 7. quæst. 4. p. 8. num. 37.

Si vero teneris ex iustitia homicidium impedire communiter Doctores affirmant te irregularem fore non impediens eum possis. Sic Nauarr. cap. 27. num. 231. & 233. Henric. lib. 2. cap. 12. num. 10. Manuel Rodrig. verbo irregularis as cap. 178. concl. 4. & 5. Suarez disp. 46. sect. 4. num. 3. & 5. Auila 7. p. disp. 6. sect. 2. dub. 7. conclus. 1. & 2. Tolet. lib. 1. cap. 83. num. 4. Bonac. dicta dispensat. 7. quæst. 4. punct. 8. num. 37. & alii apud ipsos. Et probatur, quia causa moralis est homicidij: vt dicitur in cap. non inferenda. & cap. qui potest 23. q. 3. ibi: *Qui potest obuiare, & perturbare peruersos, & non facit, nihil est aliud quam fauere impietati eorum, neque caret scrupulo societatis occulta, qui manifeste facinori desinit obuiare.* Et in cap. vlt. eiusdem causa, & quæst. dicitur qui desinit obuiare cum possit, censetur. Ex his tamen Textibus non satis communis sententia comprobatur. Tum quia loquuntur tam de

obligato ex iustitia, quam ex charitate. Tum & præcipue quia esto non impediens maleficium cum possit fauere dicitur, & in illud consentire, non tamen fauere directè, & propriè, sed interpretatione iuris. Idèoque in *leg. quid ergo, vers. ceris. ff. de his qui norantur infamia*, dicitur de hoc omittente quodammodo fecisse videtur, quasi non persuit fecerit. Et in *reg. qui non facit 164. ff. de Regulis iuris*. ibi: *Qui non facit quod facere debet, videtur facere aduersus ea qua non facit.* Expende non dixisse Textum absolute facit, sed videtur facere.

Propter hæc, & alia quæ obicit Suar. disputat. 45. sect. 4. numero 6. plures Doctores Antonin. 3. part. tit. 1. 2. capite 2. in princip. Armilla, verbo irregularitas 2. Tabiena 1. §. 2. Gaspar Hurtado de irregular. disputat. 2. difficultat. 9. numero 34. asserunt requiri necessariò aliquem influxum positum in homicidium, vt irregularitatis locus sit. Dantur, quia ex solo concursu morali nemini alteri à mandante, & consensente irregularitas in iure indicata est.

Nihilominus est hæc sententia videatur probabilis, quia tamen contraria communis est & receptissima, sustineri debet, & ad fundamentum oppositum respondemus efficientiam moralem sufficientem esse ad irregularitatem inducendam, ex textibus relatis 23. q. 3. Vnum tamen est necessariò aduertendum, quod & aduertit Cardinalis in cap. quæsum de patient. & remiss. Suar. disp. 45. sect. 4. num. 8. Bonac. disp. 7. quæst. 8. num. 37. hanc omissionem debere esse directè voluntariam mortis periculo præuiso, aliàs non impediens homicidium irregularitatem non incurres: colligitur ex cap. quæsum de patient. & remissionibus. vbi parentes ex quorum culpa filij in eum mortui sunt, iudicantur irregulares, si de facto suffocationem procurauerint, vel studiose neglexerint eam impedire, non tamen si ex eorum incuria filij mortui fuerint. Vox autem incuria, non solum comprehendit quantumcunque negligentiam, sed etiam latam, & grauem culpam modo affectata non fit. Vt tradit Cardinal. & Glossa cap. ex parte de consuetud. vers. incuria, & constat ex ipso Textu, vbi sola procuratio mortis, vel studiose negligentia cum vtandi irregularitatem inducit.

Ex his inferitur primò, si te terixante cum Ioanne superueniant tui consanguinei, vel amici, & Ioannem occidant irregularis es si pro viribus non impedisti, quia consensibile censens, reputansque illius homicidij causa impulsua, & motiua. Vt colligitur ex cap. Petrus de Homicidio. & cap. quia presulatus 1. quæst. 4. Serus si impedisti saltem affirmans tibi id gratum non fore, vt ex *supradictis* textibus inferatur, & tradit Glossa cap. fin. 2. q. 3. vlt. Henric. lib. 14. cap. 1. num. 4. Auila 7. p. disp. 6. sect. 3. dub. 5. Quod si te absente consanguinei tui de inferenda Ioanni morte tractauerint, & ad tui notitiam peruenit, neque impedisti non obinde irregularis es; quia solum aduersus charitatem peccasti; vt aduertit Auila *suprà*. Cum hoc tamen stat irregularem fore illum à quo scemina concepit, si ipsa dicente illi se velle abortum causare ipse taceat, quia per eam raturitatem abortum scemina determinationem approbare, eamque animosiorum reddere ad maleficium patrandum. Si curi docuit Rodrig. verbo irregularitas cap. 178. post 10. conclus. Auila 7. p. disp. 6. sect. 2. dub. 7. vers. sequitur quarto. Debet tamen fetus saltem sub dubio animatus esse.

Secundò sequitur, si volenti ex charitate defendere innocentem ab occisione persuadens ne defendat, non obinde es irregularis, quia non peccasti contra iustitiam, sed contra charitatem. Secus vero si per iniuriam, violentiam, vel fraudem retraheres illum à defensione prestanda, quia eo casu tibi homicidium imputatur, vt expressè notauit Auila 7. p. disp. 6. sect. 2. dub. 7. vers. sequitur primò.

Superest dubium, an irregularitas quæ contrahitur ob non impediendum homicidium censenda sit irregularitas ex homicidio voluntario, vel casuali? Breuiter respondeo id sumendum esse ex intentione qua moueris ad non impediendum. Si enim ex odio in personam non impedis, manifestum est te esse irregularem ex homicidio voluntario; quia ea omissione vis eius mortem euenire. Si autem non ex odio in personam, sed ex alio respectu scilicet ex humano timore, negligentia, vel auaritia cellas homicidium impedire, nullatenus censendus es irregularis ex homicidio voluntario, sed casuali; quia præter eam voluntatem euenit. Verè tradit Suar. disp. 44. sect. 3. ad finem. & disp. 45. sect. 4. num. 9. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 8. num. 41.

Circa dispensationem huius irregularitatis ex homicidio casuali, seu mutilatione communis sententia est, posse Episcopum vi occulta sit dispensare, vt probauimus hoc punct. 8. Nam cum in Conc. Trid. sess. 24. c. 6. sola irregularitas ex homicidio voluntario excipitur, & exceptio à potestate tradita strictè interpretanda sit, non debet extendi ad irregularitatem ex homicidio casuali, vel mutilatione incutiam.

Præterea potest Episcopus cum hoc homicidio casuali etiam notorio dispensare ad ordines minores, & beneficium simplex